

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА ДОВУЗІВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

НАДІЯ КІНДРАЧУК

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
ТА ЇХ ТЕМАТИКА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 227 «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ»**

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК – 2023

УДК 378.091.212.5"344":001.89]94(477)(07)

К 90

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(протокол № 8 від 27 березня 2023 р.)*

Рецензенти:

кандидат історичних наук

ВИННИК Наталія Мирославівна,

Івано-Франківський національний медичний університет,
викладач кафедри українознавства і філософії;

кандидат педагогічних наук

МАЛАНЮК Тарас Зіновійович,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
доцент кафедри управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту

К 90 Методичні рекомендації щодо написання контрольних робіт та їх тематика з навчальної дисципліни «Історія України» для студентів денної форми навчання спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» / укладач : Н. М. Кіндрачук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 64 с.

Пропонована навчальне видання містить методичні поради щодо написання, оформлення та порядку зарахування контрольних робіт для студентів денної форм навчання спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». На його сторінках подано методичні рекомендації щодо роботи з науковою та науково-популярною літературою, тематику контрольних робіт з планами та списком літератури тощо. Наявність цієї інформації допоможе студентам ефективно засвоювати матеріал з дисципліни «Історія України».

Для студентів та викладачів вищих навчальних закладів, а також усіх тих, хто цікавиться історією України.

УДК 378.091.212.5"344":001.89]94(477)(07)

© Кіндрачук Н. М., 2023

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. НАПИСАННЯ ТА СТРУКТУРА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	5
3. ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	9
4. ПЕРЕЛІК ТЕМ З ПЛАНАМИ ТА ЛІТЕРАТУРОЮ.....	10
5. ДОДАТКИ.....	60

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Історія України – могутній фактор формування світогляду, історичного мислення, громадської зрілості та українського патріотизму. Її вивчення студентами денної форми навчання спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» здійснюється впродовж II семестру (перший курс).

Для реалізації самостійної роботи в процесі вивчення навчального предмету «Історія України» студенти виконують певний комплекс завдань різних типів та відповідних рівнів складності. Одним із таких завдань є виконання контрольної роботи. Головна мета написання та захисту контрольної роботи – виявлення ступеня засвоєння студентами теоретичних положень курсу, оволодіння термінологією тощо. Зокрема, метою написання контрольної роботи є не лише глибоке вивчення однієї із ключових тем (або ж проблем) історії України, а і опанування студентами методами наукового аналізу, набуття вмінь навчально-дослідницької роботи. У процесі підготовки контрольної роботи у студентів формуються навички роботи з монографіями, науковими статтями, нормативними документами, статистичними даними тощо. Все це дасть можливість перевести студента з пасивного споживача знань у активного їх творця, який вміє окреслити проблему, проаналізувати шляхи її розв'язання, досягнути наукового результату і довести його об'єктивність та достовірність.

Отож, виконання контрольної роботи студентами є важливою складовою навчального процесу. Її захист та оцінювання відбувається під час проведення поточного контролю (на семінарських заняттях).

НАПИСАННЯ ТА СТРУКТУРА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Вибір теми контрольної роботи залишається за студентом згідно із його інтересами, а також за можливостями історичних фондів місцевих бібліотек, архівів, періодичних видань тощо. Часто студенти просять дозволити писати контрольні роботи на теми історії рідного краю, що узгоджується із викладачем.

Підготовку до написання контрольної роботи потрібно розпочинати з вивчення лекційного матеріалу з курсу та пошуку відповідної літератури, в якому Вам допоможуть алфавітний та систематичний каталоги бібліотек. Алфавітний каталог дає змогу знайти потрібну книгу за прізвищем автора, або за назвою праці (якщо вона не має автора).

Для того, щоб скласти уявлення про обрану тему в цілому, перш за все слід ознайомитися з узагальнюючими працями, підручниками і тільки тоді можна приступити до опрацювання літератури. Не слід думати, що вам обов'язково потрібно залучити всі перелічені роботи наведені в рамках кожної окремої теми. Запропонований спектр літератури надає можливість вибору, використання найбільш цікавого, на ваш погляд, матеріалу. Проте, обов'язково слід ознайомитися з кількома спеціальними науковими або науково-популярними дослідженнями, що підвищить якісний рівень роботи, її наукову цінність. За студентами залишається право пошуку іншого кола історичних джерел із обраної ними теми.

Виконана робота має бути змістовно переконливою, містити взаємозв'язок між окремими питаннями і окресленою темою в цілому. В роботі обов'язковим має бути використання різноманітних аргументів та тверджень, зокрема порівнянь, зіставлень, посилань на джерела тощо.

Контрольна робота повинна включати:

- ✓ титульний аркуш (Додаток А), на якому зазначається назва міністерства, навчального закладу та кафедри, назва теми контрольної роботи, також зазначаються відомості про студента (група, спеціальність, прізвище та ініціали), відомості про викладача, який здійснює перевірку контрольної роботи (науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали), вказуються місце й рік написання контрольної роботи;
- ✓ план роботи, що відображує внутрішню змістову структуру контрольної роботи (Додаток Б);
- ✓ вступ;
- ✓ основна частина, яка передбачає безпосереднє висвітлення питань плану роботи і складається з відповіді на теоретичні питання;
- ✓ висновки;
- ✓ список використаних джерел, що цитувалися та використовувалися при підготовці та написанні контрольної роботи;
- ✓ додатків (якщо такі є).

У «Вступі» слід окреслити мету написання роботи, поставлені завдання та коротко проаналізувати ступінь розробки обраної проблеми в науковій літературі. Перед розкриттям змісту кожного пункту «Плану», слід зазначити його назву. В кінці кожного розкритого питання належить робити узагальнення. Зміст контрольної роботи повинен розкривати обрану тему.

Оформлення цитат передбачає використання посилань або виносок. Вони застосовуються в разі використання прямих або непрямих цитат, витягів із законів, статистичних даних тощо. Цитати, потрібно брати в лапки, після їх закриття зазначити цифру посилання. Оформлення посилань допускаються у двох варіантах:

1) у квадратних дужках, де перша цифра означає номер позиції у «Списку використаних джерел», а друга – номер сторінки джерела –

наприклад: «текс, текст, текст» [7, с. 93].

2) вище опорної лінії тексту зазначається цифра виноски, під номером якої внизу листа вказується прізвище автора, назва джерела і номер сторінки, з якої взято факт або цитату –

наприклад: «текс, текст, текст»¹.

Якщо висвітлюючи тему, Ви на одній сторінці посилаєтеся на різних авторів, то оформлення виносок в низу сторінки має наступний вигляд:

¹ Толочко В. В. Історія Київської Русі. Київ, 2020. С. 35.

² Котляр М. Князь Ярослав Мудрий. *Віче*. 2021. № 4. С. 153.

При наявності на одній сторінці кількох посилань на одне й те ж саме джерело (якщо вони йдуть одне за одним), повністю джерело наводиться лише в першому посиланні, а в інших пишеться «там само» і вказуються номери сторінок:

¹ Толочко В. В. Історія Київської Русі. Київ, 2020. С. 35.

² Там само. С. 43.

Якщо це джерело буде використане в роботі декілька разів на інших сторінках, при наступних посиланнях на нього місце і рік видання вказувати не потрібно:

¹ Толочко В. В. Історія Київської Русі. С. 35.

Вся робота завершується «Висновками» – аргументованим викладенням особистих думок у письмовій формі.

В кінці роботи оформлюється «Список використаних джерел» в алфавітному порядку прізвищ авторів.

Додатки до контрольної роботи розміщують у кінці роботи після «Списку використаних джерел». Це можуть бути ілюстрації, карти, графіки, окремі рідкісні й найбільш важливі документи, фотодокументи тощо. На початку розміщення всіх додатків, вверху сторінки по центру, великими літерами, жирним шрифтом прописується слово «Додатки». Нижче, в правому верхньому куті пишеться слово «Додаток» і поряд велика літера, що позначає його

(Додаток А, Додаток Б, Додаток В і т. д.). Нижче, по центру малими літерами з першої великої літери, жирним шрифтом подається назва додатку (без крапки вкінці), після якої розміщується сам додаток.

Не використовуються для позначення додатків такі літери української абетки, як: Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Кожен додаток позначається окремо і розміщується на окремій сторінці. Нумерація сторінок з додатками продовжує загальну нумерацію сторінок тексту контрольної роботи.

Головною умовою досягнення позитивного результату під час написання контрольної роботи є чітке розуміння студентом поставленої мети, головних завдань і кінцевого результату дослідження.

Обсяг контрольної роботи становить 10 сторінок (мінімум), не враховуючи титульного аркушу, плану роботи та списку використаних джерел і додатків. Сторінки в обов'язковому порядку нумеруються, так вони не переплутаються, коли робота буде перевірятися.

Контрольна робота повинна бути охайно оформленою та виконана у відповідний встановлений викладачем термін.

Максимальна оцінка за контрольну роботу становить – 5 балів, з яких: 5 балів – «відмінно»; 4 бали – «добре»; 3 бали – задовільно; 2 – 1 бали – «незадовільно». Оцінка за контрольну роботу входить до загальної кількості оцінок за поточний контроль під час проведення семінарських занять та враховується під час виведення підсумкового балу-допуску до іспиту.

При неповному та неправильному виконанні, порушенні вимог оформлення контрольна робота не зараховується.

ВИМОГИ ДО ТЕХНІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

- ✓ контрольна робота подається на перевірку у вигляді друкованого тексту, оформленого з використанням комп'ютерної техніки;
- ✓ шрифт текстового редактора – Times New Roman;
- ✓ розмір шрифту (кегель) – 14;
- ✓ шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту однаковою;
- ✓ міжрядковий інтервал 1,5;
- ✓ кількість рядків на сторінці становить 29 – 30;
- ✓ поля: зліва – не менше 25 мм; справа – не менше 10 мм; зверху і знизу – не менше 20 мм.
- ✓ відступ першого рядка кожного абзацу 1,27 см.;
- ✓ абзац зрівняний по ширині;
- ✓ порядковий номер сторінки розміщується у правому верхньому куті;
- ✓ крапка після номеру сторінки не ставиться;
- ✓ першою сторінкою вважається титульна сторінка, на якій номер не ставиться, однак вона враховується в загальній нумерації; цифра 2 проставляється на сторінці зі змістом;
- ✓ по всьому тексту ставляться однакові лапки;
- ✓ у тексті роботи заборонено використання підкреслень;
- ✓ друкують роботу за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм.).

ПЕРЕЛІК ТЕМ З ПЛАНАМИ ТА ЛІТЕРАТУРОЮ

ТЕМА 1

ДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

План:

1. Трипільська культура. Розселення, господарство і побут трипільців.
Духовне життя
2. Ранній залізний вік на українських землях. Світ кочовиків: кіммерійці, скіфи, сармати
3. Античні міста – держави Північного Причорномор'я

Література:

1. Андреев В. М. Трипільська та післятрипільська «епохи» в історії України в контексті історичної концепції В. Петрова. *Література та культура Полісся*. 2013. Вип. 72. С. 74 – 83.
2. Балущок В. Новітня «трипільська міфологія» в інформаційному просторі України. *Народна творчість та етнологія*. 2011. № 1. С. 28 – 37.
3. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
4. Рудич Т. О. Пізні скіфи: формування складу населення за матеріалами антропології. *Археологія і давня історія України*. 2020. Вип. 3. С. 476 – 488.
5. Пилипчук Я. В. Скіфи у Європі. *Вісник аграрної історії*. 2021. Вип. 35 – 38. С. 62 – 72.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Київ : Либідь, 1993. Т. 1. До середини XVII ст. 640 с.
7. Смирнов О. До дискусії про ідентифікацію античних могильників у місті Миколаєві (на прикладі могильника «Олександрівський» і «Старофлотські казарми»). *Емінак*. 2016. № 4. С. 210 – 217.
8. Ткачук А. І. Тенденції розвитку рибальства в античних містах-державах Північного Причорномор'я. *Водні біоресурси та аквакультура*. 2017. № 1. С. 98 – 101.

ТЕМА 2

ДАВНІ СЛОВ'ЯНИ НА СХОДІ ЄВРОПИ

План:

1. Походження слов'ян – основні теорії, проблеми дослідження
2. Писемні, лінгвістичні та археологічні джерела про походження слов'ян
3. Східнослов'янські племена та племені союзи у VI – IX ст.: Господарство та соціальна структура слов'янського суспільства

Література:

1. Болібрух Л. Наукові концепції походження короваю у східних слов'ян. *Народознавчі зошити*. 2011. № 3. С. 436 – 447.
2. Бунятян К. П. Давнє населення України. Київ : Либідь, 1999. 228 с.
3. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
4. Кириленко С. О. Балто-слов'янська теорія походження Русі: історіографія проблеми. *Література та культура Полісся*. Серія : Історичні науки. 2019. Вип. 94. С. 5 – 35.
5. Матвеева Л. В. Візантія та слов'яни в трудах Ф. І. Успенського. *Східний світ*. 2011. № 3. С. 5 – 18.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 1. До середини XVII ст. Київ : Либідь, 1993. 640 с.
7. Радул О. Виховання малих дітей та догляд за ними у східних слов'ян VI – XIII століть. Історико-педагогічний альманах. 2012. Вип. 2. С. 87 – 93.
8. Чирков О. Етнологічний складник концепції Володимира Барана про походження слов'янської етнічної спільноти й українців. *Українознавство*. 2013. № 3 – 4. С. 127 – 136.

ТЕМА 3

РУСЬ-УКРАЇНА (КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА)

План:

1. Теорії походження Київської Русі

2. Період становлення давньоруської держави. Внутрішні та зовнішні фактори розвитку Київської держави за часів правління Олега, Ігоря, Ольги, Святослава
3. Соціально-економічний розвиток Київської Русі

Література:

1. Видатні постаті в історії України (IX – XIX ст.) : короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети / В. І. Гусев, О. Г. Сокирко, В. Г. Червінський. Київ : Вища школа, 2002. 359 с.
2. Серов О. В. Поняття рецепції в історії державного управління Київської Русі. Аналітика і влада. 2011. № 4. С. 180 – 187.
3. Склярєнко В. Г. Русь і варяги: історико-етимологічне дослідження : монографія. Київ : Довіра, 2006. 118 с.
4. Меліхова Ю. Суд і суддя в історичній реальності (від Київської Русі до сьогодення). Вісник Академії правових наук України. 2011. № 1(64). С. 217 – 228.
5. Новаченко Т. В. Становлення авторитету правителів Київської Русі в контексті універсального соціально-історичного циклу. *Держава та регіони*. Сер. : Державне управління. 2013. № 3. С. 20 – 25.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Київ : Либідь, 1993. Т. 1. До середини XVII ст. 640 с.
7. Прищепа Б. А. Основні результати археологічних досліджень Волинських міст епохи Київської Русі у 1991 – 2010 рр. *Вісник Маріупольського державного університету*. Сер. : Історія. Політологія. 2012. Вип. 4 – 5. С. 34 – 48.
8. Склярєнко В. Г. «Темні місця» в «Слові о полку Ігоревім». *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 24 – 32.

ТЕМА 4

**КИЇВСЬКА РУСЬ У ПЕРІОД РОЗКВІТУ
(X – ПЕРША ТРЕТИНА XII СТ.)**

План:

1. Київська Русь за часів князя Володимира Великого. Формування державної території. Внутрішньополітичні реформи

2. Ярослав Мудрий. Особливості внутрішньої та зовнішньої політики. Законодавча діяльність
3. Історичне значення давньоруської держави

Література:

1. Видатні постаті в історії України (IX – XIX ст.) : короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети / В. І. Гусєв, О. Г. Сокирко, В. Г. Червїнський. Київ : Вища школа, 2002. 359 с.
2. Гордієнко Д. Володимир Великий на сторінках часопису «Тризуб» (Париж, 1925 – 1940 рр.). *Емінак*. 2017. № 3(1). С. 73 – 79.
3. Демиденко Г. Ярослав Мудрий: факти і домисли його біографії. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 2. С. 70 – 84.
4. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
5. Йосифчук М. Володимир Великий: аналіз державного статусу. *Вісник аграрної історії*. 2020. Вип. 31 – 34. С. 25 – 31.
6. Новаченко Т. В. Становлення авторитету правителів Київської Русі в контексті універсального соціально-історичного циклу. *Держава та регіони*. Сер. : Державне управління. 2013. № 3. С. 20 – 25.
7. Склярєнко В. Г. Русь і варяги: історико-етимологічне дослідження : монографія. Київ : Довіра, 2006. 118 с.
8. Юсупович А. Чи ходив Володимир Великий на/до ляхів? (Польсько-руські відносини наприкінці X – на початку XI ст.). *Український історичний журнал*. 2015. № 5. С. 43 – 69.

ТЕМА 5

КУЛЬТУРА КИЇВСЬКОЇ РУСІ

План:

1. Розвиток писемності і освіти
2. Література. Літописання
3. Архітектура й образотворче мистецтво

Література:

1. Видатні постаті в історії України (IX – XIX ст.) : короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети / В. І. Гусєв, О. Г. Сокирко, В. Г. Червїнський. Київ : Вища школа, 2002. 359 с.

2. Голуб А. Монастирська світоглядна культура Київської Русі. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*. 2016. Вип. 19. С. 171.
3. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
4. Кіндратюк Б. Дзвонарська культура Київської Русі. *Українська музика*. 2016. Число 1. С. 5 – 19.
5. Норберт Ф. Література і культура Київської Русі та німецька славістика: до історії дослідження і сприймання проблеми. *Слово і час*. 2001. № 8. С. 57 – 60.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Київ : Либідь, 1993. Т. 1. До середини XVII ст. 640 с.
7. Склярєнко В. Г. Русь і варяги: історико-етимологічне дослідження : монографія. Київ : Довіра, 2006. 118 с.
8. Шевченко Н. «Слово о полку Ігоревім» та культура Київської Русі у наукових студіях М.О. Максимовича. *Наукові записки з української історії*. 2013. Вип. 33. С. 234 – 241.

ТЕМА 6

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ХРИСТІЯНСТВА ЯК ДЕРЖАВНОЇ РЕЛІГІЇ НА РУСІ ТА ЙОГО ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

План:

1. Історичні передумови запровадження християнства на Русі
2. Прийняття християнства. Традиційний і нетрадиційний погляд на хрещення Русі
3. Наслідки християнізації давньоруської держави

Література:

1. Андрєєва Н. Б. Архаїчна культура праслов'ян та східнослов'янських племен : Метод. вказівки. Ч. 1. Вірування та міфологія / Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв, 2004. 35 с.
2. Білоцерківський В. Я. Історія України: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 535 с.
3. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.

4. Грицаєнко О. Хрещення Київської Русі: чисте джерело, що тече в майбутнє. *Зовнішні справи*. 2013. № 7. С. 32 – 35.
5. Затилюк Я. В. Хрещення Русі князем Володимиром: конструювання історичної оповіді та її доповнення православними книжниками XII – XVI ст. *Український історичний журнал*. 2014. № 1. С. 40 – 58.
6. Пашук А. Українська церква і незалежність України : монографія / Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2003. 364 с.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 1. До середини XVII ст. Київ : Либідь, 1993. 640 с.
8. Руссова В. М. Історія хрещення Русі в інтерпретаціях письменників XI – XVIII ст.. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Сер. : Філологія. Літературознавство. 2010. Т. 141, Вип. 128. С. 93 – 95.

ТЕМА 7

ІСТОРІЯ ПОХОДЖЕННЯ НАЗВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

План:

1. Історія походження терміну «Русь» та похідних від нього. Їх тлумачення та значення: дискурс науковців-істориків
2. Формування назви «Україна» та її походження

Література:

1. Білоцерківський В. Я. Історія України: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 535 с.
2. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України. Репр. відтворення вид. 1913 р. Київ : б. в., 1990. 524 с.
3. Грушевський М. С. Звідки пішло Українство і до чого воно йде : вид. 2-ге. Київ : з друк. Акц. Т-ва «Петро Барський», 1917. 16 с.
4. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
5. Кітов М. Дискутивні аспекти витлумачення терміна «Київська Русь». *Українознавчий альманах*. 2013. Вип. 11. С. 88 – 91.
6. Лебедева Ю. О. Термін «Русь» та його тлумачення вченими державницької школи української історіографії. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2013. № 4. С. 90 – 97.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 1. До середини XVII ст. Київ : Либідь, 1993. 640 с.

8. Чухліб Т. В. «Опікун для усієї України...»: назва «Україна» в офіційному дискурсі країн Східної Європи та Малої Азії (кінець XV – перша половина XVII ст.). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Історичні науки. 2018. Т. 28. С. 144 – 162.

ТЕМА 8

ДАВНЯ РУСЬ У ПЕРІОД ФЕОДАЛЬНОЇ РОЗДРОБЛЕНОСТІ

План:

1. Причини роздробленості Русі
2. Особливості політичного та економічного розвитку Київського, Чернігово-Сіверського і Переяславського князівств у середині XII – першій половині XIII ст.
3. Формування нових політичних центрів на території Київської Русі у XII – на початку XIII ст.
4. Боротьба Русі проти монголо-татарської навали

Література:

1. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
2. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України. Репр. відтворення вид. 1913 р. Київ : б. в., 1990. 524 с.
3. Заблоцький В. В. Політико-правові чинники конституювання предметного поля державноуправлінської думки часів розквіту та занепаду Київської Русі. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. № 2. С. 222 – 230.
4. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
5. Котляр М. Ф. Феномен удільної роздробленості Русі (повернення до проблеми). *Український історичний журнал*. 2013. № 2. С. 24 – 37.
6. Половець В. Половці і монголо-татари. *Сіверянський літопис*. 2012. № 1 – 2. С. 11 – 17.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 1. До середини XVII ст. Київ : Либідь, 1993. 640 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (середина XIII – середина XVII ст.). Київ : Кондор, 2005. 281 с.

ТЕМА 9

ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА – ПРАВОНАСТУПНИЦЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

План:

1. Передумови утворення та піднесення Галицько-Волинського князівства
2. Видатні політичні діячі Галицько-Волинської землі. Основні напрямки зовнішньої та внутрішньої політики
3. Роль Галицько-Волинського князівства в історії української державності

Література:

1. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
2. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України. Репр. відтворення вид. 1913 р. Київ : б. в., 1990. 524 с.
3. Мельник В. А. Писемні джерела до історії монументального малярства Галицько-Волинського князівства. *Княжа доба: історія і культура*. 2011. Вип. 4. С. 139 – 153.
4. Терський С. В. Сучасний стан історичної реконструкції військово-стратегічних шляхів Галицько-Волинського князівства. *Військово-науковий вісник*. 2013. Вип. 20. С. 125 – 133.
5. Уривалкін О. М Історія України (середина XIII – середина XVII ст.). Київ : Кондор, 2005. 281 с.
6. Цимбалюк В. І. Данило Галицький – організатор боротьби проти монголо-татарської навали. *Історичний архів*. 2016. Вип. 16. С. 144 – 149.
7. Чугуй Т. О. Князь Роман Мстиславович: на шляху до створення Галицько-Волинського князівства. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки. 2015. Вип. 20. С. 6 – 19.
8. Чуйко О. Культурні взаємозв'язки Галицько-Волинського князівства з балканськими країнами. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 30 (1). С. 250 – 256.

ТЕМА 10

ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ПІСЛЯ ЗАНЕПАДУ ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КНЯЗІВСТВА

План:

1. Приєднання українських земель до Литовського князівства. «Литовсько-Руська» держава
2. Польсько-литовські унії. Зміна політичного становища українських земель
3. Соціальний устрій та господарське життя в Україні у XIV – XVI ст.

Література:

1. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України. Репр. відтворення вид. 1913 р. Київ : б. в., 1990. 524 с.
2. Історія України в особах: литовсько-польська доба / О. Дзюба, М. Довбищенко та ін. Київ : Україна, 1997. 272 с.
3. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
4. Мандюк Т. С. Руська Правда як джерело укладання Статутів Великого князівства Литовського. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. Вип. 49. С. 59 – 63.
5. Музиченко П. П. «Руська мова» як об'єднавчий фактор державної та правової діяльності у Великому князівстві Литовському. *Актуальні проблеми держави і права*. 2006. Вип. 29. С. 127 – 132.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 1. До середини XVII ст. Київ : Либідь, 1993. 640 с.
7. Уривалкін О. М. Історія України (середина XIII – середина XVII ст.). Київ : Кондор, 2005. 281 с.
8. Яременко В. Литовсько-руська доба української історії в доробку Тараса Шевченка: історіософські ремінісценції. *Шевченків світ*. 2016. Вип. 9. С. 32 – 41.

ТЕМА 11

КОЗАЦТВО В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

План:

1. Виникнення українського козацтва: причини, джерела, час і територія його формування

2. Організація реєстрового козацтва
3. Українське козацтво як історичний феномен
4. Військово-політична організація Запорозької Січі

Література:

1. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. Київ : Вища школа. 1994. 539 с.
2. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / редкол. В. А. Смолій та ін. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. 799 с.
3. Історія України в особах: козащина / Горобець В. М. та ін. Київ : Україна, 2000. 302 с.
4. Левченко А. В., Левченко М. О. Козацтво і формування державотворчої моделі розвитку українського етносу. *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 91. С. 353 – 358.
5. Лой В. Новий бібліографічний покажчик про українське козацтво. *Бібліотечна планета*. 2005. № 3. С. 39 – 40.
6. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків: у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1990. 596 с.
7. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 2. 566 с.
8. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1993. Т. 3. 586 с.

ТЕМА 12

**КОЗАЦТВО – ПРОВІДНА СИЛА В БОРОТЬБІ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПРОТИ ІНОЗЕМНОГО ПАНУВАННЯ**

План:

1. Боротьба козацтва проти турецько-татарської агресії. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний
2. Козацько-селянські війни

3. Основні етапи національно-визвольного руху українського народу напередодні Хмельниччини

Література:

1. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. Київ : Вища школа. 1994. 539 с.
2. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Київ : Либідь, 1993. Т. 1. До середини XVII ст. 640 с.
3. Пиріг П. Петро Конашевич-Сагайдачний: історичні нариси життя та діяльності. *Сіверянський літопис*. 2012. № 1 – 2. С. 18 – 34.
4. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Київ : Либідь, 1993. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. 608 с.
5. Сас П. М. Коли народився Петро Конашевич-Сагайдачний?. *Український історичний журнал*. 2011. № 3. С. 37 – 49.
6. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків: у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1990. 596 с.
7. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 2. 566 с.
8. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1993. Т. 3. 586 с.

ТЕМА 13

**НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА В УКРАЇНІ
СЕРЕДИНИ XVII СТ.**

План:

1. Причини, характер, рушійні сили
2. Підготовка до повстання. Дипломатична діяльність Богдана Хмельницького
3. Основні етапи війни. Зборівський та Білоцерківський договори

Література:

1. Голобубцький В. Запорозьке козацтво. Київ : Вища школа. 1994. 539 с.
2. Діптан І. Михайло Грушевський про національно-державну ідею в добу Української революції («Хмельниччина»: 1650 – 1657 роки). *Сіверянський літопис*. 2017. № 5. С. 98 – 131.
3. Діптан І. Національно-державна ідея в добу Української революції («Хмельниччина в розцвіті»: 1648 – 1650 роки) у баченні Михайла Грушевського. *Сіверянський літопис*. 2016. № 3. С. 119 – 139.
4. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / редкол. В. А. Смолій та ін. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. 799 с.
5. Нагірняк А. Я. Богдан Хмельницький – видатний стратег і полководець. *Військово-науковий вісник*. 2009. Вип. 11. С. 139 – 149.
6. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків: у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1990. 596 с.
7. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 2. 566 с.
8. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1993. Т. 3. 586 с.

ТЕМА 14

КОЗАЦЬКА ДЕРЖАВА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

План:

1. Формування державницької ідеї в ході військових дій. Початок створення нової української держави
2. Територія української держави, її воєнний та державно-адміністративний устрій
3. Соціально-економічні зміни в перші роки війни
4. Місце української держави в міжнародних відносинах

Література:

1. Грушевський М. С. Культурно-національний рух на Україні в XVI – XVII віці: Вид. 2-ге / Дніпровського Союзу Споживчих Союзів України (Дніпросоюз). Київ, 1919. 248 с.
2. Діптан І. Національно-державна ідея в добу Української революції («Хмельниччина в розцвіті»: 1648 – 1650 роки) у баченні Михайла Грушевського. *Сіверянський літопис*. 2016. № 3. С. 119 – 139.
3. Єрмолаєв В. Богдан Хмельницький про проблеми і перспективи українського державотворення (до 365-річчя Національної революції 1648 р.). *Вісник Академії правових наук України*. 2013. № 1. С. 66 – 79.
4. Кривошея В. В. Козацька еліта Гетьманщини. Київ : ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2008. 452 с.
5. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
6. Савчук І. Хмельниччина на сторінках журналу «Україна». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Історичні науки*. 2012. - Вип. 19. С. 237 – 249.
7. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків: у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1990. 596 с.
8. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 2. 566 с.

ТЕМА 15

ІСТОРИЧНА ПОСТАТЬ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

План:

1. Богдан Хмельницький: біографічна довідка
2. Організаторська та дипломатична діяльність Богдана Хмельницького напередодні війни
3. Заходи по розбудові Української держави. Внутрішня та зовнішня політика Богдана Хмельницького

Література:

1. Грушевський М. С. Культурно-національний рух на Україні в XVI – XVII віці: Вид. 2-ге / Дніпровського Союзу Споживчих Союзів України (Дніпросоюз). Київ, 1919. 248 с.
2. Діптан І. Національно-державна ідея в добу Української революції («Хмельниччина в розцвіті»: 1648 – 1650 роки) у баченні Михайла Грушевського. *Сіверянський літопис*. 2016. № 3. С. 119 – 139.
3. Єрмолаєв В. Богдан Хмельницький про проблеми і перспективи українського державотворення (до 365-річчя Національної революції 1648 р.). *Вісник Академії правових наук України*. 2013. № 1. С. 66 – 79.
4. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / редкол. В. А. Смолій та ін. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. 799 с.
5. Нагірняк А. Я. Богдан Хмельницький – видатний стратег і полководець. *Військово-науковий вісник*. 2009. Вип. 11. С. 139 – 149.
6. Сафонов Ю. М. Богдан Хмельницький – взірець високодуховного керівника козацької держави (за літописом С. Величка). *Актуальні проблеми духовності*. 1997. Вип. 2. С. 390 – 392.
7. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків: у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1990. 596 с.
8. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 2. 566 с.

ТЕМА 16

УКРАЇНА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVII СТ.

План:

1. Загострення політичної кризи в Україні. Проблема політичних орієнтирів
2. Внутрішні, зовнішні чинники у боротьбі українського народу за єдність і національну державність. Іван Виговський. Юрій Хмельницький
3. Руїна: причини, характер, політичні наслідки. Іван Брюховецький та Павло Тетеря
4. Внутрішня й зовнішня політика гетьмана Петра Дорошенка. Знищення козацької державності на Правобережжі

Література:

1. Борисенко, В. Й., Бульвінський А. Г., Візер С. О. Еволюція українсько-російських відносин у другій половині XVII ст. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. 276 с.
2. Газін, В. В. Гетьман Павло Тетеря : соціально-політичний портрет / В. В. Газін. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2007. 196 с.
3. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. Київ : Вища школа. 1994. 539 с.
4. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / редкол. В. А. Смолій та ін. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. 799 с.
5. Кривошея В. В. Козацька еліта Гетьманщини. Київ : ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2008. 452 с.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
7. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків: у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1990. 596 с.
8. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 2. 566 с.

ТЕМА 17

ІСТОРИЧНИЙ ПОРТРЕТ ІВАНА ВИГОВСЬКОГО

План:

1. Шлях до влади
2. Між Москвою та Польщею. Альтернативи політики
3. Козацька опозиція: Мартин Пушкар та Яків Барабаш. Наслідки протистояння
4. Гадяцька угода: перекреслені можливості

Література:

1. Борисенко, В. Й., Бульвінський А. Г., Візер С. О. Еволюція українсько-російських відносин у другій половині XVII ст. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. 276 с.

2. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / редкол. В. А. Смолій та ін. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. 799 с.
3. Кривошея В. В. Козацька еліта Гетьманщини. Київ : ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2008. 452 с.
4. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
5. Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657 – 1687) / Інститут української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського, Наукове товариство імені Шевченка, Центральний державний історичний архів України, м. Київ; упор. І. Бутич, В. Ринсевич, І. Тесленко. Київ; Львів : НТШ, 2004. 1086 с.
6. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 1. 592 с.
7. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків: у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1990. 596 с.
8. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 2. 566 с.

ТЕМА 18

ІСТОРИЧНИЙ ПОРТРЕТ ПЕТРА ДОРОШЕНКА

План:

1. Спроби возз'єднання українських земель
2. Відхід від традиційних спільників. Союз з Туреччиною
3. Заходи по розбудові Української держави

Література:

1. Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657 – 1687) / Інститут української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського, Наукове товариство імені Шевченка, Центральний державний історичний архів України, м. Київ; упор. І. Бутич, В. Ринсевич, І. Тесленко. Київ; Львів : НТШ, 2004. 1086 с.

2. Гарасимчук В. Матеріали до історії козащини XVII віку / Академія наук України, Інститут української археографії. Львівське відділення. Львів : б. в., 1994. 275 с.
3. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. Київ : Вища школа. 1994. 539 с.
4. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / редкол. В. А. Смолій та ін. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. 799 с.
5. Кривошея В. В. Козацька еліта Гетьманщини. Київ : ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2008. 452 с.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
7. Уривалкін О. М. Історія України (кінець XVII – початок XXI ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.
8. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 2. 566 с.

ТЕМА 19

ІСТОРИЧНИЙ ПОРТРЕТ ІВАНА МАЗЕПИ

План:

1. Шлях до гетьманства
2. Внутрішня та зовнішня політика гетьманського уряду Івана Мазепи
3. Оцінка Івана Мазепи в історіографії та художній літературі

Література:

1. Апанович О. М. Збройні сили України першої половини XVIII ст. Київ : Наукова думка, 1969. 224 с.
2. Гетьман Іван Мазепа: постать, оточення, епоха : зб. наук. праць / відп. ред. В. А. Смолій. Київ : Інститут історії України, 2008. 398 с.
3. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. Київ : Вища школа. 1994. 539 с.
4. Іван Мазепа: до 370-річчя від дня народження гетьмана України : збірник матеріалів / уклад. С. В. Бутко. Чернігів : ЦППК, 2009. 137 с.
5. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / редкол. В. А. Смолій та ін. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. 799 с.
6. Павленко С. Іван Мазепа як будівничий української культури. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 304 с.

7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
8. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1993. Т. 3. 586 с.

ТЕМА 20

ІСТОРИЧНИЙ ПОРТРЕТ ПИЛИПА ОРЛИКА

План:

1. Життя Пилипа Орлика до обрання гетьманом
2. Пилип Орлик – політичний діяч
3. Перша Конституція України

Література:

1. Апанович О. М. Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії: 50 – 70-і роки XVIII ст. Київ : Видавництво Академії Наук Української РСР, 1961. 298 с.
2. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. Київ : Вища школа. 1994. 539 с.
3. Договори і постанови / уклад. О. Алфьоров. Київ : Темпора, 2010. 152 с.
4. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / редкол. В. А. Смолій та ін. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. 799 с.
5. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
6. Смолій В. А. «Пакти і Конституції» Української козацької держави (до 300-річчя укладення). Львів : Світ, 2011. 440 с.
7. Уривалкін О. М. Історія України (кінець XVII – початок XXI ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.
8. Яворницький Д. І. Історія запорозького козацтва : у 3-х т. / Ред. кол.: П. С. Сохань (голова), В. А. Смолій (заст. голови) та ін. / АН Української РСР; Археографічна комісія, Інститут історії. Київ : Наукова думка, 1993. Т. 3. 586 с.

ТЕМА 21

ІСТОРИЧНИЙ ПОРТРЕТ КИРИЛА РОЗУМОВСЬКОГО. ЛІКВІДАЦІЯ ГЕТЬМАНЩИНИ

План:

1. Посилення російської імперської присутності на Україні
2. Реформи Кирила Розумовського та «Глухівська петиція»: наслідки для України
3. Остаточна ліквідація Гетьманщини

Література:

1. Апанович О. М. Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії: 50 – 70-і роки XVIII ст. Київ : Видавництво Академії Наук Української РСР, 1961. 298 с.
2. Доманова Г. Чернігівський магістрат за гетьманування К. Розумовського: проблема взаємовідносин із місцевою козацькою адміністрацією. Український історичний журнал. 2019. № 1. С. 54 – 66.
3. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / редкол. В. А. Смолій та ін. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. 799 с.
4. Кривошея В. В. Козацька еліта Гетьманщини. Київ : ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2008. 452 с.
5. Павленко С. Загибель Батурина 2 листопада 1708 р. Київ : Києво-Могилянська Академія, 2007. 266 с.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
7. Путро О. І. Гетьман Кирило Розумовський та його доба (з історії українського державотворення XVIII ст.) : монографія : (в 2 ч.) / М-во культури і туризму України, Держ. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ : ДАКККіМ, 2008. Ч. 1. 2008. 239 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець XVII – початок XXI ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 22

ЗАПОРІЗЬКА СІЧ У XVIII ст.

План:

1. Запорізька Січ у політичних подіях початку XVIII ст. Перше зруйнування Січі (1709 р.)
2. Соціально-економічний розвиток, адміністративно-політичний устрій Нової Січі (1734 – 1775 рр.). Петро Калнишевський
3. Посилення антиукраїнської політики царизму. Остаточна ліквідація Січі
4. Доля запорожців після ліквідації Запорозької Січі

Література:

1. Апанович О. М. Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії: 50 – 70-і роки XVIII ст. Київ : Видавництво Академії Наук Української РСР, 1961. 298 с.
2. Апанович О. М. Збройні сили України першої половини XVIII ст. Київ : Наукова думка, 1969. 224 с.
3. Грибовський В. В. Кошовий отаман Петро Калнишевський : монографія / Нікоп. регіон. від-ня НДІ козацтва при Ін-ті історії України НАН України. Дніпропетровськ : Пороги, 2004. 128 с.
4. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. Київ : Вища школа. 1994. 539 с.
5. Коцур Г. Г. Петро Калнишевський: нескорений духом : монографія Ю. І. Шовкун. Київ : Книги-XXI, 2012. 183 с.
6. Ласкава Ю. В. Літературно-художні елементи інтерпретації долі П. Калнишевського в документальній повісті-біографії Д. Кулиняка «Останній кошовий Петро Калнишевський». *Держава та регіони.* Сер. Гуманіт. науки. 2011. Вип. 1. С. 20 – 24.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
8. Польшаков А. Кошовий отаман : історична повість про останнього отамана вільної Запорізької Січі. Б. м. : б. в., 2012. 213 с.

ТЕМА 23

ГАЙДАМАЦЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ

План:

1. Правобережжя та західноукраїнські землі у XVIII ст.
2. Гайдамацький рух: причини, характер і рушійні сили. Коліївщина. Максим Залізняк, Іван Гонга
3. Опришківський рух. Олекса Довбуш
4. Поділи Речі Посполитої. Зміни у політичному становищі правобережних і західноукраїнських земель

Література:

1. Будівський П. О. Фольклорний і літературний образ народного героя (Олекса Довбуш): проблема історичної та художньої правди : Автореф. дис... д-ра філол. наук : 10.01.07 / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ, 2000. 40 с.
2. Грабовецький В. Запорізьке козацтво в історії Західної України XV – XVIII ст. : Посіб. для істориків України / Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника. Каф. історії України. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2003. 263 с.
3. Грабовецький В. Іван Бойчук – бойовий побратим і наступник Олекси Довбуша / Івано-Франків. держ. іст.-мемор. музей О. Довбуша. 3-тє вид., доповн. Івано-Франківськ, 2010. 78 с.
4. Грабовецький В. В. Ілюстрована історія Прикарпаття : Моногр. Т. 2. Друга половина XVII – XVIII ст. / Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника. Каф. історії України / 2-е вид., доповн. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2003. 344 с.
5. Гуляк А., Кейда Ф. Гайдамацький рух у романі М. Старицького «Останні орли» (До 100-річчя від дня смерті Михайла Старицького). Київська старовина. Київ, 2004. № 6. С. 53 – 66.
6. Кушнір О. О. Гайдамацький рух 1715 – 1760-х рр.: перебіг та сприйняття сучасниками : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2014. 17 с.
7. Нікітін В. Гайдамацький рух у Побужжі. *Краєзнавство*. 2018. № 1. С. 186 – 196.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець XVII – початок XXI ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 24

УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО-ДУХОВНЕ ВІДРОДЖЕННЯ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

План:

1. Витоки прогресивної суспільної думки на Україні
2. Становлення українознавства як науки
3. Особливості розвитку освіти й культури. Тарас Шевченко

Література:

1. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
2. Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки / ред.: В. В. Кравченко. Харків, 2004. 206 с
3. Колотило Т. Гайдамацька Коліївщина і Шевченкова поема: урок історії українського народу ХVІІІ ст. та його тлумачення. *Київська старовина*. 2005. № 2. С. 75 – 80.
4. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини ХVІІ ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
5. Сележан Й. Ю. Основи національного виховання. Українознавство: історичний, філософсько-релігієзнавчий аспекти : хрестоматія. Чернівці : Книги ХХІ, 2005. 306 с.
6. Тарас Шевченко і українська культура ХХІ століття : Зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. симпозіуму (19 - 20 трав. 2000 р.) / ред.: П. Є. Ткачук; Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка НАН України. Кам'янець-Подільський, 2000. 280 с.
7. Твори літературні й фольклорні, приписувані Шевченку. *Шевченківська енциклопедія : у 6 т. / Гол. ред. М. Г. Жулинський*. Київ : Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка, 2015. Т. 6: Т – Я. С. 51 – 52
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець ХVІІ – початок ХХІ ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 25

КИРИЛО-МЕФОДІЙСЬКЕ ТОВАРИСТВО

План:

1. Активізація суспільно-політичного життя в Україні
2. Створення Кирило-Мефодіївського товариства. Програма та статут
3. Тарас Шевченко і його вплив на формування української національної ідеї

Література:

1. Барабаш Н. О. Життєвий проект Василя Білозерського від Кирило-Мефодіївського братства до «Основи». *Пробл. історії України XIX – початку XX ст.* 2005. Вип. 9. С. 290 – 303.
2. Волинь у фольклорно-етнографічних писаннях Миколи Костомарова / ред.: О. Власюк. Рівне : Волин. обереги, 2007. 251 с.
3. Гончарук П. С. Історичні погляди кирило-мефодіївців : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Київ. славіст. ун-т. Київ, 2002. 180 с.
4. Історія України в особах: XIX – XX ст. / І. Войцехівська, В. Обліцов, О. Божко та ін. Київ : Україна, 1995. 479 с.
5. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
6. Ковальчук Н. Д. Символічний лад української культури. Київ : Знання України, 2002. 161 с.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
8. Салтовський О. І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку XX сторіччя) / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Вид. Парапан, 2002. 395 с.

ТЕМА 26

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ

ПІД ВЛАДОЮ АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (ПЕРША ПОЛ. XIX ст.)

План:

1. Соціально-економічний розвиток. Реформи Марії-Терезії та Йосифа II

2. Пробудження національного життя. «Руська трійця» та її значення для розгортання національно-визвольного руху
3. Революція 1848 – 1849 рр. та її вплив на західноукраїнські землі

Література:

1. Гаврилів Б. М. Вшанування пам'яті «Руської трійці» (Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький) / Богдан Гаврилів, Іван Миронюк, Юрій Угорчак; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, Івано-Франків. обл. орг. Нац. спілки краєзнавців України. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. 174 с.
2. Кріль М. М. Слов'янські народи Австрійської монархії: культурно-освітні та наукові зв'язки з українцями. 1772 – 1867 : дис... д-ра іст. наук: 07.00.02 / Львівський держ. ун-т ім. І.Франка. Львів, 1999. 422 с.
3. Мазепа Т. Л. Австрійський театр у Львові (1789 – 1872): історія, музичний репертуар, оперне виконавство, культурний контекст : дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2003. 253 с.
4. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (XIX–XX ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
5. Плекан Ю. В. Польсько-українське протистояння в боротьбі за реформування виборчого законодавства до австрійського парламенту та Галицького сейму (кінець XIX – початок XX ст.) : дис... канд. іст. наук: 07.00.02 / НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Київ, 2004. 220 с.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
7. Уривалкін О. М. Історія України (кінець XVII – початок XXI ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.
8. Шалата, М. Й. Будителі. «Руська Трійця» та її послідовники : нариси / Всеукр. т-во «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Дрогобич : Коло, 2011. 109 с.

ТЕМА 27

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ І НАЦІОНАЛЬНЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛ. ХІХ СТ.)

План:

1. Національна політика російського царизму щодо України. Громади: основні етапи та напрямки діяльності
2. Михайло Драгоманов, його місце у поглибленні національної свідомості українців
3. Народницький та робітничий рух

Література:

1. Заверюченко Н. С. Михайло Драгоманов і газета «Вольное слово» (1881 – 1883) в полеміці з російською соціалістичною журналістикою : дис... канд. філол. наук: 10.01.08 / Харківський національний ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2005. 206 с.
2. Іванова Л. Г., Іванченко Р. П. Громадівський рух 60-х рр. ХІХ ст. в Україні: проблеми, ідеологія / Міжнародний ін-т лінгвістики і права. Київ : б. в., 1999. 126 с.
3. Козуб Л. В. М. П. Драгоманов – дослідник історії суспільно-політичного руху ХІХ століття в Україні : дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2002. 238 с.
4. Макаренко Н. Ю. Народницький рух в Україні за матеріалами товариства політкаторжан та зсильнопоселенців : дис...канд. іст. наук: 07.00.02 / Київський ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Київ, 1995. 172 с.
5. Микитчук Н. М. Ідея української соборності у творчій спадщині й діяльності М. Драгоманова та І. Франка : дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Дніпропетровський національний ун-т. Дніпропетровськ, 2006. 232 с.
6. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (ХІХ–ХХ ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини ХVІІ ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець ХVІІ – початок ХХІ ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 28

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

План:

1. Вплив аграрної реформи 1848 р. на розвиток економіки. Зміни в сільському господарстві та промисловості
2. Суспільно-політична ситуація 50 – 60-х рр. Основні течії суспільно-політичного руху: москвофіли та народовці
3. Радикальний рух на теренах Галичини. Утворення перших українських політичних партій

Література:

1. Історія України в особах: ХІХ – ХХ ст. / І. Войцехівська, В. Обліцов, О. Божко та ін. Київ : Україна, 1995. 479 с.
2. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
3. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (ХІХ – ХХ ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
4. Пашук В. Товариство «Просвіта» крізь призму «Слова»: До історії стосунків українських громадсько-політичних угруповань Галичини (народовців і москвофілів) в др. пол. ХІХ ст. / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Львівське обласне об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Львів : б. в., 1999. 39 с.
5. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини ХVІІ ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
6. Серeda О. В. Формування національної ідентичності: ранні народовці у пiдавстрiйській Схiдній Галичинi (1860 – 1873) : автореф. дис... д-ра фiлософiї / Центральноевропейський ун-т. Будапешт, 2003. 36 с.
7. Стеблій Ф. І. Селянська реформа 1848. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. Київ : Наукова думка, 2012. Т. 9 : Прил – С. С. 518.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець ХVІІ – початок ХХІ ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 29

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

План:

1. Політизація суспільного життя українців в Австро-Угорській та російській імперіях
2. Утворення перших українських політичних партій
3. Аналіз програмних цілей, тактики політичних партій.
4. Ідейна розбіжність та політичне розмежування різних течій національного руху

Література:

1. Бабічева О. С. Соціально-економічний розвиток України у складі Австро-Угорської та Російської імперій (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) : монографія / Дніпр. держ. техн. ун-т (ДДТУ). Кам'янське : ДДТУ, 2017. 235 с.
2. Історія українських політичних партій: кінець ХІХ – 1917 р. : хрестоматія / Упорядник Б. І. Корольов, І. С. Михальський. Київ : Видавничий Європейського університету, 2003. 561 с.
3. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / Укладач В. Ю. Король. Київ : Академія. 2001. 448 с.
4. Конспекти лекцій «Україна в складі Російської й Австро-Угорської імперій» і «Національно-визвольні рухи (кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.) з дисципліни «Історія України» : для студ. усіх спец. денної та заоч. форм навчання / Український держ. ун-т харчових технологій; авт.-уклад. П. А. Рудик, П. М. Шморгун. Київ : УДУХТ, 1995. 80 с.
5. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з теми «Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій» навчальної дисципліни «Історія України» : для студ. усіх спец. всіх форм навч. / уклад. Л. В. Баличева ; Харківський національний економічний ун-т. - Харків : Вид. ХНЕУ, 2006. 30 с.
6. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (ХІХ–ХХ ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини ХVІІ ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець ХVІІ – початок ХХІ ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 30

УКРАЇНА НАПЕРЕДОДНІ ТА В РОКИ РЕВОЛЮЦІЇ 1905 – 1907 РР.

План:

1. Передумови, характер, особливості та рушійні сили революції 1905 – 1907 рр.
2. Активізація революційного руху народних мас. Виникнення Рад робітничих депутатів
3. Стратегія і тактика різних політичних сил в ході революції. Піднесення українського національного руху

Література:

1. Божко О.А. Перший Всеукраїнський з'їзд Рад у джерелах : автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01. Переяслав-Хмельницький, 2009. 20 с.
2. Історія України в особах: ХІХ – ХХ ст. / І. Войцехівська, В. Обліцов, О. Божко та ін. Київ : Україна, 1995. 479 с.
3. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.
4. Історія українських політичних партій: кінець ХІХ – 1917 р. : хрестоматія / Упорядник Б. І. Корольов, І. С. Михальський. Київ : Видавничий Європейського університету, 2003. 561 с.
5. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / Укладач В. Ю. Король. Київ : Академія. 2001. 448 с.
6. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (ХІХ–ХХ ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. 2. Від середини ХVІІ ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець ХVІІ – початок ХХІ ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 31

УКРАЇНА В РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

План:

1. Українські землі напередодні війни. Плани Антанти і Троїстого союзу щодо України. Воєнні дії на території України
2. Національний рух у Наддніпрянській і Західній Україні.
3. Загальна Українська рада. Союз визволення України: політична платформа і практична діяльність
4. Формування легіону Січових стрільців. Бойовий шлях УСС

Література:

1. Історія України в особах: ХІХ – ХХ ст. / І. Войцехівська, В. Обліцов, О. Божко та ін. Київ : Україна, 1995. 479 с.
2. Історія українських політичних партій: кінець ХІХ – 1917 р. : хрестоматія / Упорядник Б. І. Корольов, І. С. Михальський. Київ : Видавничий Європейського університету, 2003. 561 с.
3. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / Укладач В. Ю. Король. Київ : Академія. 2001. 448 с.
4. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (ХІХ–ХХ ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
5. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиря А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
6. Лазарович, М. В. Легіон українських січових стрільців: формування, ідея, боротьба: 2-ге вид., доп. Тернопіль : Джура, 2016. 628 с.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини ХVІІ ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець ХVІІ – початок ХХІ ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 32

РЕВОЛЮЦІЯ 1917 Р. В УКРАЇНІ. УТВОРЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

План:

1. Революційні події в Україні. Активізація національного руху
2. Утворення Центральної Ради. Михайло Грушевський
3. Внутрішня і зовнішня політика Центральної Ради і Генерального Секретаріату
4. Перший і Другий універсали Центральної Ради
5. Взаємовідносини Центральної Ради і Тимчасового уряду

Література:

1. Даниленко В. М. Освіта України в роки національно-демократичної революції (1917 – 1920): з хроніки подій. Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2005. 264 с.
2. Завальнюк О. М., Телячий Ю. В. Будівництво української загальноосвітньої школи в роки національно-демократичної революції (1917 – 1920) : історичний нарис Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2001. 212 с.
3. Історія українських політичних партій: кінець ХІХ – 1917 р. : хрестоматія / Упорядник Б. І. Корольов, І. С. Михальський. Київ : Видавничий Європейського університету, 2003. 561 с.
4. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / Укладач В. Ю. Король. Київ : Академія. 2001. 448 с.
5. Історія українських політичних партій: кінець ХІХ – 1917 р. : хрестоматія / Упорядник Б. І. Корольов, І. С. Михальський. Київ : Видавничий Європейського університету, 2003. 561 с.
6. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (ХІХ – ХХ ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
7. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиря А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
8. Українське культурне відродження в роки національно-демократичної революції (1917 – 1920) / Д. Ф. Розовик. Київ : ВПЦ «Київський ун-т», 2002. 310 с.

ТЕМА 33

ПРОГОЛОШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

План:

1. Жовтнева революція у Петрограді і політичні зміни в Україні
2. Проголошення УНР. Боротьба Центральної Ради за автономію і суверенітет УНР
3. Війна більшовицького уряду з Центральною Радою. IV Універсал
4. Уроки діяльності Центральної Ради

Література:

1. Задунайський В. В. Збройні сили УНР: 1917 – 1920 рр.: дис...канд. іст. наук: 07.00.02 / Донецький ун-т. Донецьк, 1995. 224 с.
2. Історія державності України : експериментальний підручник / За заг. ред. О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша / кол. авторів: В. А. Греченко, О. А. Гавриленко, М. М. Столбуненко. та ін. Харків : ТОВ «Одісей», 2004. 608 с.
3. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / Укладач В. Ю. Король. Київ : Академія. 2001. 448 с.
4. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (XIX–XX ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
5. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиця А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
6. Подковенко, Т. О. Становлення системи законодавства України в 1917-1920 роках (Українська Центральна Рада, Гетьманат П. Скоропадського, Директорія УНР) : дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004. 228 с.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
8. Химиця Н. О. Участь молоді в українському військовому русі і творенні збройних сил УНР (березень 1917 р. – квітень 1918 р.) : дис... канд. іст. наук: 20.02.22 / Національний ун-т «Львівська політехніка». Львів, 2003. 182 с.

ТЕМА 34

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ: ІСТОРИК, ПОЛІТИК, ГРОМАДСЬКИЙ І ДЕРЖАВНИЙ ДІЯЧ

План:

1. Політична діяльність Михайла Грушевського
2. Визначний історик і літературознавець
3. «Українське питання» в працях Михайла Грушевського
4. Доля Михайла Грушевського в післяреволюційні часи

Література:

1. Верстюк В. Ф., Пиріг Р. Я. М. С. Грушевський : коротка хроніка життя та діяльності. Київ : Либідь, 1996. 144 с.
2. Гоцуляк В. В. М. Грушевський і українська історична наука (1880-ті рр. ХІХ – початок ХХ ст.): історіографія проблеми : дис... д-ра іст. наук: 07.00.06 / Черкаський держ. ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси, 1999. 470 с.
3. Історія України в особах: ХІХ – ХХ ст. / І. Войцехівська, В. Обліцов, О. Божко та ін. Київ : Україна, 1995. 479 с.
4. Історія державності України : експериментальний підручник / За заг. ред. О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша / кол. авторів: В. А. Греченко, О. А. Гавриленко, М. М. Столбуненко. та ін. Харків : ТОВ «Одісей», 2004. 608 с.
5. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (ХІХ – ХХ ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
6. Тельвак, В. П. Михайло Грушевський – дослідник української історіографії : дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Дрогобицький державний педагогічний ун-т ім. Івана Франка. Дрогобич, 2004. 216 с.
7. Уривалкін О. М. Історія України (кінець ХVІІ – початок ХХІ ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.
8. Faciē ad faciē: ілюстрований життєпис Михайла Грушевського / упоряд.: С. Панькова, Г. Кондаурова. Київ : Либідь, 2016. 144 с.

ТЕМА 35

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО

План:

1. Утворення Гетьманщини
2. Внутрішня і зовнішня політика. Ставлення політичних сил до гетьманського режиму
3. Національно-культурне життя
4. Причини поразки гетьманату

Література:

1. Історія державності України : експериментальний підручник / За заг. ред. О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша / кол. авторів: В. А. Греченко, О. А. Гавриленко, М. М. Столбуненко. та ін. Харків : ТОВ «Одісей», 2004. 608 с.
2. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиря А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
3. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (XIX – XX ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
4. Папакін Г. В. Павло Скоропадський: патріот, державотворець, людина : іст.-арх. нариси / Держ. ком. архівів України, Центр. держ. іст. архів України, м. Київ. Київ : б. в., 2003. 282 с.
5. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2. Т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. Київ : Либідь, 1993. 608 с.
6. Реєнт О. П. Павло Скоропадський. Київ : Видавничий дім «Альтернативи», 2003. 304 с.
7. Савченко, В. А. Павло Скоропадський – останній гетьман України. Харків : Фоліо, 2008. 380 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець XVII – початок XXI ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 36

ДИРЕКТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

План:

1. Історичні передумови створення Директорії
2. Соціальна база. Внутрішня і зовнішня політика
3. Акт злуки УНР і ЗУНР, його історичне значення
4. Відновлення влади більшовиків. Причини поразки Директорії

Література:

1. Великочий В. С. Історія ЗУНР: джерела до вивчення державного будівництва: дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 1999. 211 с.
2. Історія державності України : експериментальний підручник / За заг. ред. О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша / кол. авторів: В. А. Греченко, О. А. Гавриленко, М. М. Столбуненко. та ін. Харків : ТОВ «Одісей», 2004. 608 с.
3. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиря А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
4. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (XIX–XX ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
5. Пархоменко В. Директорія УНР в останні місяці свого існування (за матеріалами мемуаристики). *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія : Історичні науки. 2012. Вип. 17. С. 252 – 258.
6. Свято об'єднання України (до річниці Акту Злуки УНР і ЗУНР) / [вступ. сл. В. М. Литвина, Голови Верховної Ради України, акад. НАН України; упоряд.: О. Л. Копиленко, І. М. Мищак] / Ін-т законодавства Верховної Ради України. Репр. вид. Київ : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2012. 64 с.
7. Скорич Л. В. УНР і ЗУНР: військово-політичне співробітництво у 1918 – 1919 рр.: дис... канд. іст. наук: 20.02.22 / Національний ун-т «Львівська політехніка». Львів, 2007. 178 с.
8. Яблонський В. М. Міжеміграційний рік: Директорія та уряд УНР у 1920 році. *Іван Огієнко і сучасна наука та освіта*. Серія : Історична. 2018. Вип. 14. С. 223 – 228.

ТЕМА 37

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

План:

1. Перші кроки в політиці
2. На посту Генерального секретаря військових справ першого українського уряду
3. Директорія і отаманство

Література:

1. Дорошенко-Товмацький Б. Симон Петлюра. Життя і діяльність. Київ : Просвіта, 2005. 607 с.
2. Історія державності України : експериментальний підручник / За заг. ред. О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша / кол. авторів: В. А. Греченко, О. А. Гавриленко, М. М. Столбуненко. та ін. Харків : ТОВ «Одісей», 2004. 608 с.
3. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / Укладач В. Ю. Король. Київ : Академія. 2001. 448 с.
4. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиця А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
5. Литвин С. Х. Симон Петлюра у 1917 – 1926 роках : історіографія та джерела / НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Севастопол. військ.- морс. ін-т ім. П. С. Нахімова. Київ : Аквілон-Прес, 2000. 462 с.
6. Литвин С. Суд історії: Симон Петлюра і петлюріана / ред. Ю. Шаповал; НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Нац. акад. оборони України, Укр. ін-т воєн. історії. Київ : Видавництво ім. Олени Теліги, 2001. 640 с.
7. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (XIX–XX ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
8. Сергійчук В. І. Симон Петлюра. Київ : Україна, 2004. 448 с.

ТЕМА 38

ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

План:

1. Соціально-економічні і політичні передумови революції 1918 р. в Західній Україні
2. Утворення української національної державності (ЗУНР). Внутрішня і зовнішня політика уряду
3. Збройні сили ЗУНР. Національно-визвольна війна проти іноземних інтервентів
4. Західноукраїнське питання на міжнародній арені

Література:

1. Великочий В. С. Історія ЗУНР: джерела до вивчення державного будівництва: дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 1999. 211 с.
2. Великочий В. С. Джерела до вивчення державного будівництва в ЗУНР : (До 85-ліття Західно-Української Народної Республіки) / Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ : Плай, 2003. 278 с.
3. ЗУНР в пам'ятках історії та культури Прикарпаття: історико- краєзнавче дослідження / Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ : б.в., 1999. 125 с.
4. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / Укладач В. Ю. Король. Київ : Академія. 2001. 448 с.
5. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиря А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
6. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (XIX–XX ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
7. Скорич, Л. В. УНР і ЗУНР: військово-політичне співробітництво у 1918 – 1919 рр.: дис... канд. іст. наук: 20.02.22 / Національний ун-т «Львівська політехніка». Львів, 2007. 178 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець XVII – початок XXI ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 39

УКРАЇНА В ПЕРІОД НЕПУ

План:

1. Міжнародне та внутрішнє становище України на початку 1920-х років
2. НЕП: передумови, суть, підсумки
3. Створення СРСР: неоднозначність поглядів на хід історичних подій та наслідків в історіографії

Література:

1. Історія України в особах: ХІХ – ХХ ст. / І. Войцехівська, В. Обліцов, О. Божко та ін. Київ : Україна, 1995. 479 с.
2. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / Укладач В. Ю. Король. Київ : Академія. 2001. 448 с.
3. Коломоець О. Ю. Дискусії в РКП (б) початку 1920-х рр. і нова економічна політика. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія : Історія та археологія. 2012. Т. 20, Вип. 20. С. 118 – 123.
4. Коцур, Галина Георгіївна. Нова економічна політика в Україні: історіографія : автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2001. 18 с.
5. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиря А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
6. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (ХІХ–ХХ ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
7. Святець Ю. А. Українське селянське господарство та нова економічна політика. Кліометричний аналіз соціально-економічного процесу : монографія / Дніпропетр. нац. ун-т. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2007. 215 с
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець ХVІІ – початок ХХІ ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 40

ГОЛОД В УКРАЇНІ 1932 – 1933 РР.

План:

1. Аграрна політика влади: історичні обставини, суть, методи
2. Оцінка причин голоду у вітчизняній та зарубіжній історіографії
3. Наслідки голодомору

Література:

1. Веселова О. М. Голодомори в Україні 1921 – 1923, 1932 – 1933, 1946 – 1947: Злочини проти народу / Асоц. дослідників голодоморів в Україні, Ін-т історії НАН України. Київ : б. в., 2000. 262 с.
2. Голодомор в Україні 1932 – 1933 рр. : бібліографічний покажчик / упоряд. Л. М. Бур'ян, І. Е. Рікун; Одес. держ. наук. б-ка ім. М. Горького, Ін-т історії України Нац. акад. наук України. Одеса; Львів : Вид-во М. П. Коць, 2001. 656 с.
3. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / Укладач В. Ю. Король. Київ : Академія. 2001. 448 с.
4. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиря А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
5. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (XIX–XX ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
6. Пшеничний Т. Ю. Голод 1932 – 1933 років в Україні (на матеріалах південно-східних областей) : дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2008. 214 с.
7. Три голодомори в Україні в ХХ ст.: погляд із сьогодення : матеріали міжнар. наук. конф. / ред. П. Орленко; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Центр українознавства, Київська міська організація Товариства «Меморіал» ім. Василя Стуса, Благодійна фундація ім. Володимира-Юрія Даниліва (Канада). Київ : Українська Видавнича Спілка, 2003. 312 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець XVII – початок ХХІ ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 41

СТАЛІНІЗМ І ПОЛІТИЧНІ РЕПРЕСІЇ В УКРАЇНІ

1930-Х РР.

План:

1. Завершення внутріпартійної боротьби в ЦК ВКП(б) і утвердження одноособової диктатури Йосипа Сталіна
2. Репресії на Україні. Судові політичні процеси 1930-х рр.
3. Боротьба з «буржуазним націоналізмом» і «націонал-ухильництвом». «Розстріляне відродження»

Література:

1. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / Укладач В. Ю. Король. Київ : Академія. 2001. 448 с.
2. Костюк Г. О. Сталінізм в Україні (Генеза і наслідки): Дослідження і спостереження сучасника. Київ : Смолоскип, 1995. 508 с.
3. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиря А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
4. Останній сталінський удар: нариси, спогади, оповідання: Альманах / ред.-упоряд. Е. О. Дубовик. Херсон : б. в., 1997. 262 с.
5. Повернення із небуття: Документи і матеріали про жертви сталінського свавілля у Дніпропетровському ун-ті / Дніпропетровський ун-т ; упоряд. В. В. Ченцов та ін.; ред. В. В. Іваненко та ін. Дніпропетровськ : МП «Промінь», 1995. 164 с.
6. Розстріляне Відродження. Шедеври української репресованої прози. Донецьк : БАО, 2008. 416 с.
7. Томахів В. Я. Сталінізм як різновид тоталітаризму (історико-політологічний аспект): дис... канд. політ. наук: 23.00.01 / Львівський національний ун-т ім. І.Франка. Львів, 2001. 167 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець XVII – початок XXI ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 42

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

План:

1. Політико-правовий статус західноукраїнських земель у складі Польщі. Політичні партії та їх роль в активізації революційно-визвольної боротьби. УВО. ОУН.
2. Українські землі у складі Румунії. Політика румунського уряду щодо українців. Політичні партії на українських землях
3. Закарпаття у складі Чехословаччини. Український національно-культурний рух. Трагічна доля Карпатської України

Література:

1. Васирина Н. Д. Карпатська Україна (Підкарпатська Русь) – держава авторитарного типу (жовтень 1938 – березень 1939 років). *Архіви України*. 2014. № 2. С. 119 – 127.
2. Виздрик В. С. Військово-патріотична діяльність УВО – ОУН серед української молоді Галичини (1920 – 1939 рр.): дис... канд. іст. наук: 20.02.22 /Національний ун-т «Львівська політехніка». Львів, 2004. 178 с.
3. Зайцев О. Ю. Формування воєнно-політичної стратегії і тактики ОУН (1929 – 1939). *Військово-науковий вісник*. 2013. Вип. 19. С. 76 – 90.
4. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиця А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
5. Лісіна С. О. Збройні формування ОУН напередодні Другої світової війни. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Держава та армія*. 2013. № 752. С. 156 – 159.
6. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (XIX–XX ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
7. Українська військова організація (УВО) в 1920 – 1928 рр. : короткий нарис / А. В. Кентій; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. Київ : б.в., 1998. 80 с.
8. Уривалкін О. М. Історія України (кінець XVII – початок XXI ст.). Київ : КНТ, 2007. 433 с.

ТЕМА 43

УКРАЇНА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

План:

1. Українське питання напередодні та на початку війни
2. Вторгнення фашистської армії в Україну. Нацистський окупаційний режим
3. Рух опору фашистам в Україні: радянський партизанський рух і підпілля, ОУН і УПА, стосунки між ними
4. Звільнення України від загарбників. Наслідки Другої світової війни для України
5. УПА наприкінці та після завершення Другої світової війни

Література:

1. Друга світова війна: уроки історії: зб. наук. праць / редкол. А. О. Карасевич та ін.; Уманський держ. педагогічний ун-т ім. Павла Тичини. Умань : ПП Жовтий, 2009. 290 с.
2. Друга світова війна в історичній пам'яті України : за матеріалами Укр. ін-ту нац. пам'яті / редкол.: Ігор Юхновський (відп. ред.) та ін. ; упоряд.: Л. Герасименко, Р. Пилявець; Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ; Ніжин, 2010. 247 с.
3. Забзалюк Д. Є. Організація релігійного життя в УПА. *Військово-науковий вісник*. 2008. Вип. 10. С. 23 – 31.
4. Ковальчук В. Види документів мережі ОУН (б) і Запілля УПА на Волині та Поліссі у роки Другої світової війни. *Студії з архівної справи та документознавства*. 2005. Т. 13. С. 180 – 185.
5. Нагірняк М. Я. Радянський тоталітарний режим у боротьбі проти збройного підпілля ОУН і військових формувань УПА (1944 – 1953) : дис... канд. іст. наук: 20.02.22 / Львівський регіональний ін-т держ. управління Національної академії держ. управління при Президентові України. Львів, 2003. 236 с.
6. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (XIX–XX ст.) / ред. Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей та ін. Львів : Світ. 2003. 296 с.
7. Ремарчук Т. Звітна документація радянсько-партійних органів Львівщини про боротьбу з ОУН і УПА як джерело до історії українського визвольного руху. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Історичні науки*. 2010. Вип. 16. С. 228 – 240.

8. Репресії в Україні (1917 – 1990 рр.): Науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Авт.-упор. Є. К. Бабич, В. В. Патока; авт. Вступ. Статті С. І. Білокінь. Київ : Смолоскип, 2007. 519 с.

ТЕМА 45

УКРАЇНА В ДОБУ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

План:

1. УРСР на міжнародній арені після завершення Другої світової війни
2. Повоєнне відродження народного господарства. Голод 1946 – 1947 рр.
3. «Радянізація» Західної України. Рух опору
4. Суспільно-політичне життя. Нова хвиля репресій

Література:

1. Веселова О. М. Голодомори в Україні 1921 – 1923, 1932 – 1933, 1946 – 1947: Злочини проти народу / Асоц. дослідників голодоморів в Україні, Ін-т історії НАН України. Київ : б. в., 2000. 262 с.
2. Друга світова війна: уроки історії: зб. наук. праць / редкол. А. О. Карасевич та ін.; Уманський держ. педагогічний ун-т ім. Павла Тичини. Умань : ПП Жовтий, 2009. 290 с.
3. Друга світова війна в історичній пам'яті України : за матеріалами Укр. ін-ту нац. пам'яті / редкол.: Ігор Юхновський (відп. ред.) та ін. ; упоряд.: Л. Герасименко, Р. Пилявець; Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ; Ніжин, 2010. 247 с.
4. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костиря А. А. Київ : МАУП, 2006. 694.
5. Мищак І. М. Інкорпорація та радянізація західноукраїнських земель (1939 – початок 1950-х рр.): історіографія : моногр. / наук. ред.: д-р іст. наук, проф., акад. АН ВШ України, Засл. працівник вищ. школи України Я. С. Калакура. Київ : Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2010. 508 с.
6. Міщанин В. В. «Визволення», «возз'єднання» і «радянізація» Закарпаття в 1944 – 1950 рр. *Література та культура Полісся*. 2016. Вип. 83. С. 66 – 81.
7. Політична історія України. ХХ століття : у 6 т. Т. 6. Від тоталітаризму до демократії (1945–2002) / О. Майборода, Ю. Шаповал, О. Гарань та ін.;

НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. Київ : Генеза, 2003. 696 с.

8. Три голодомори в Україні в ХХ ст.: погляд із сьогодення : матеріали міжнар. наук. конф. / ред. П. Орленко; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Центр українознавства, Київська міська організація Товариства «Меморіал» ім. Василя Стуса, Благодійна фундація ім. Володимира-Юрія Даниліва (Канада). Київ : Українська Видавнича Спілка, 2003. 312 с.

ТЕМА 46

МИКИТА ХРУЩОВ: ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ

План:

1. Шлях до влади
2. Початок «десталінізації». ХХ з'їзд КПРС
3. Реформи Микити Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер, загальна спрямованість і значення.
4. Культура й духовне життя в Україні. «Шістдесятники»

Література:

1. Бажан О., Данилюк Ю. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). Київ : Рідний край, 2000. 616 с.
2. Баран В., Даниленко В. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.) / за заг. ред. В. Смоля / НАН України. Інститут історії України. *Україна крізь віки* : у 15-ти т. Київ : Альтернативи, 1999. Т. 13. 304 с.
3. Баран В. К. Україна 1950–1960-х рр.: еволюція тоталітарної системи / НАНУ, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 1996. 448 с.
4. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х років : 2-ге видання, виправлене і доповнене. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2019. 248 с.
5. Кіндрачук Н. М. Простір українського національного «Я»: 60-ті – 70-ті рр. ХХ ст. : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. 502 с.
6. Політична історія України. ХХ століття : у 6 т. Т. 6. Від тоталітаризму до демократії (1945–2002) / О. Майборода, Ю. Шаповал, О. Гарань та ін.; НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. Київ : Генеза, 2003. 696 с.

7. Смирна Л. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві : монографія / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2017. 480 с.
8. Федоренко Я. А. Зміни в культурно-духовному житті українського селянства в період хрущовської «відлиги» : автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси, 2009. 20 с.

ТЕМА 47

ДЕФОРМАЦІЇ В РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА (ДРУГА ПОЛ. 60-Х – ПОЧ. 80-Х РР.)

План:

1. Згорання демократичних процесів. Політичні репресії
2. Збільшення застійних явищ у соціально-економічному житті УРСР
3. Утиски національно-культурного та духовного життя українців
4. Кризова ситуація початку 1980-х рр. Необхідність перебудови

Література:

1. Бажан О., Данилюк Ю. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). Київ : Рідний край, 2000. 616 с.
2. Баран В., Даниленко В. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.) / за заг. ред. В. Смоля / НАН України. Інститут історії України. *Україна крізь віки* : у 15-ти т. Київ : Альтернативи, 1999. Т. 13. 304 с.
3. Баран В. К. Україна 1950 – 1960-х рр.: еволюція тоталітарної системи / НАНУ, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 1996. 448 с.
4. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х років : 2-ге видання, виправлене і доповнене. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2019. 248 с.
5. Кіндрачук Н. М. Простір українського національного «Я»: 60-ті – 70-ті рр. ХХ ст. : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. 502 с.
6. Литовченко Т. Книга Застою. 1965 – 1976. Харків : Фоліо, 2020. 378 с.
7. Політична історія України. ХХ століття : у 6 т. Т. 6. Від тоталітаризму до демократії (1945 – 2002) / О. Майборода, Ю. Шаповал, О. Гарань та ін.; НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. Київ : Генеза, 2003. 696 с.

8. Смирна Л. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві : монографія / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2017. 480 с.

ТЕМА 48

ДИСИДЕНТСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ

План:

1. Передумови виникнення дисидентства
2. Основні етапи розвитку, цілі і тактика опозиційного руху
3. Місце і роль дисидентства в історії України

Література:

1. Бажан О., Данилюк Ю. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). Київ : Рідний край, 2000. 616 с.
2. Баран В., Даниленко В. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.) / за заг. ред. В. Смоля / НАН України. Інститут історії України. *Україна крізь віки* : у 15-ти т. Київ : Альтернативи, 1999. Т. 13. 304 с.
3. Дисиденти : зб. інтерв'ю / Вахтанг Кіпіані [уклад. і передм.] / Укр. культур. фонд]. Харків : Віват, 2021. 348 с.
4. Дисиденти. Антологія текстів / [Барладяну-Бирладник В. В. та ін. ; упоряд.: О. Сінченко, Д. Стус, Л. Фінберг ; за ред. О. Сінченка]. Київ : Дух і Літера, 2018. 649 с.
5. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х років : 2-ге видання, виправлене і доповнене. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2019. 248 с.
6. Кіндрачук Н. М. Простір українського національного «Я»: 60-ті – 70-ті рр. ХХ ст. : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. 502 с.
7. Політична історія України. ХХ століття : у 6 т. Т. 6. Від тоталітаризму до демократії (1945–2002) / О. Майборода, Ю. Шаповал, О. Гарань та ін.; НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. Київ : Генеза, 2003. 696 с.
8. Смирна Л. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві : монографія / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2017. 480 с.

ПЕРЕБУДОВЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

План:

1. Необхідність суспільних перетворень. Спроби реформ політичної системи та економіки
2. Зростання політичної активності суспільства. Нові громадські об'єднання та рухи. Початок формування багатопартійності в Україні
3. Наростання кризових явищ в суспільстві: причини та наслідки

Література:

1. Дзісяк Я. І. Соціально-економічні процеси в Україні наприкінці 80 – на початку 90-х років ХХ століття (незворотність економічного краху СРСР) : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2010. 262 с.
2. Бажан О., Данилюк Ю. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). Київ : Рідний край, 2000. 616 с.
3. Баран В., Даниленко В. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.) / за заг. ред. В. Смоля / НАН України. Інститут історії України. *Україна кризь віки* : у 15-ти т. Київ : Альтернативи, 1999. Т. 13. 304 с.
4. Глушкова Н.М. Роль НРУ у формуванні багатопартійності в Україні / Н.М. Глушкова, О.Р. Слободянюк. *Народний Рух України: місце в історії та політиці : матеріали VI Всеукр. наук. конф. (м. Одеса, 16 – 17 вересня 2005 р.)* / редкол. : Г. І. Гончарук (голова) та ін.]. Одеса : Астропринт, 2001. С. 44 – 47
5. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х років : 2-ге видання, виправлене і доповнене. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2019. 248 с.
6. Кіндрачук Н. М. За Україну незалежну (Роль Народного Руху України у здобутті незалежності України: 1989–1991 рр.)» : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2013. 208 с.
7. Політична історія України. ХХ століття : у 6 т. Т. 6. Від тоталітаризму до демократії (1945–2002) / О. Майборода, Ю. Шаповал, О. Гарань та ін.; НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. Київ : Генеза, 2003. 696 с.
8. Ярославський Ю. М. Парадокси перебудови і незалежна Україна : (часопис) / 2-ге вид., допов. і уточ. Чернівці : Прут, 2011. 379 с.

ТЕМА 50

УКРАЇНА НА ШЛЯХУ СУВЕРЕНІТЕТУ І НЕЗАЛЕЖНОСТІ

План:

1. Утвердження національної державності
2. Формування політичної системи. Політичні партії та їх внесок у розбудову держави
3. Становлення основ національної економіки
4. Конституційний процес

Література:

1. Брецько Ф. Ф. Незалежна Україна: хроніка державотворчого процесу (1991 – 2009). Ужгород : Гражда, 2009. 264 с.
2. Карпов В. В. Українська військова символіка / В. В. Карпов, Д. В. Табачник. 2. вид., доп. й переробл. Київ : Либідь, 2006. -264 с.
3. Комаринська З. М. Україна незалежна (1991 – 2011) у фактах, документах, ілюстраціях / Зоряна Комаринська, Наталія Олійник; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. Київ : УБС НБУ, 2012. 243 с.
4. Кресіна І, Явір В. Нація-держава. *Політична енциклопедія* / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ : Парламентське видавництво, 2011. С. 493.
5. Незалежна Україна в координатах сталого розвитку : монографія / НДІ наук.-техн. і соц.-екон. проблем нац. розвитку. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Чернігів : ЧНТУ, 2019. 769 с.
6. Стецюк П.Б. Державні символи України: конституційно-правова характеристика. *Вісник Конституційного Суду України*. 2004. № 6. С. 103 – 115.
7. Політична історія України. ХХ століття : у 6 т. Т. 6. Від тоталітаризму до демократії (1945 – 2002) / О. Майборода, Ю. Шаповал, О. Гарань та ін.; НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. Київ : Генеза, 2003. 696 с.
8. Ярославський Ю. М. Парадокси перебудови і незалежна Україна: (часопис) / 2-ге вид., допов. і уточ. Чернівці : Прут, 2011. 379 с.

ТЕМА 51

НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНА НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ: ОСНОВНІ ВЕКТОРИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

План:

1. Формування концепції зовнішньополітичного курсу
2. Відносини України з державами СНД
3. Західний напрям зовнішньої політики
4. Проблеми та перспективи євроатлантичної інтеграції України

Література:

1. Довідник з європейської інтеграції / О. Б. Чернега та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Чернеги ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. 2-ге вид., перероб. і допов. Донецьк : «Схід. вид. дім», 2013. 460 с.
2. Інститути ЄС і НАТО. Глосарій основних термінів і понять : довідник / Закарпат. держ. ун-т, Навч.-наук. ін-т філософії та євроінтеграц. дослідж; уклад.: І. В. Артёмов та ін. Ужгород : Ліра, 2007. 220 с.
3. Кулінич М. А., Руденко Г. М. Стислий український дипломатичний довідник : посіб. для студентів-міжнародників / Дип. акад. при МЗС України, Ген. дирекція з обслуговування інозем. представництв. Київ, 2006. 374 с.
4. Руденко Г. М. Представництва іноземних держав в Україні: (статус, протокол, обслуговування, законодавчі акти) : наук.-довід. вид.; Ген. дирекція Київ. міськ. ради з обслуговування інозем. представництв (ГДІП); заг. ред. П. О. Кривонос. Київ : ІВЦ «Планета», 2004. 352 с.
5. Сагайдак О. П. Словник дипломатичного протоколу та етикету / Європ. ун-т. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2006. 159 с.
6. Український дипломатичний словник / Л. І. Абдо-Ясінська та ін.; за ред.: М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. Київ : Знання, 2011. 495 с.
7. Судова практика Європейського суду з прав людини. Рішення щодо України / відп. ред. В. В. Лутковська. Київ : Праксіс, 2005. 480 с.
8. Щербина О. В. Стратегічні засади розвитку зовнішньоторговельних зв'язків України з країнами СНД : дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / Науково-дослідний економічний ін-т Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України. Київ, 2003. 211 с.

ТЕМА 52

УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА В СВІТІ

План:

1. Про термін «українська діаспора». Основні країни і регіони розселення сучасної української діаспори
2. Причини та етапи української еміграції
3. Національно-культурне й політичне життя українців у діаспорі
4. Українська діаспора і міжнародні відносини

Література:

1. Діаспора домагається визнання України. *За вільну Україну*. 26 вересня 1991. С. 1.
2. Мерфі Н. Г. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури : автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Донецький національний ун-т. Донецьк, 2006. 19 с.
3. Мисечко А. І. Українська діаспора : навч.-метод. посіб. для студ. іст. ф-ту / Одеський національний ун-т ім. І.І.Мечникова. Історичний факультет. Кафедра історії України. Одеса : Астропринт, 2002. 68 с.
4. Лановик Б. Д., Траф'як М. В., Матейко Р. М., Матисякевич З. М. Внесок української еміграції в розвиток національної та світової культури. Тернопіль : Економічна думка, 2000. 410 с.
5. Лановик Б. Д., Матейко Р. М., Матисякевич З. М., Дацків І. Б., Совінська Н. В. Роль та місце української діаспори в становленні незалежної Української держави. Тернопіль : Економічна думка, 2001. 292 с.
6. Павличко Д. Україна та світовий конгрес українців. *Літературна Україна*. 2007. 13 грудня. С. 1.
7. Покальчук Ю. Українці у Великій Британії. Львів : Кальварія, 1999. 140 с.
8. Українська діаспора. Соціологічні та історичні студії] / В. Євтух і ін.; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Центр сучасного суспільствознавства. Київ : Видавництво УАННП «Фенікс», 2003. 228 с.

ТЕМА 53

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНА СИМВОЛІКА

План:

1. Місце національно-державної символіки в історії. Світові традиції геральдики та вексилології
2. Етапи становлення української державної символіки
3. Національно-державна символіка сучасної України

Література:

1. Баленок В.С. Червона калина – Україна: питання української державної символіки. Львів, 2003. 71 с.
2. Гречило А. Питання про порядок кольорів на українському прапорі в 1917 – 1920 рр. *Знак*. 2006. Ч. 40. С. 10 – 11.
3. Гречило А. Становлення українських національно-державних символів у 1917 – 1920 роках. *Записки наукового товариства ім. Шевченка*. Львів, 2006. Т. ССЛІІ. С. 114 – 142.
4. Новак І. Етикет державного прапора. *Людина і політика*. 2001. № 2. С. 97 – 102.
5. Рожнятовська О. А. Кольори, що дають надію: До Дня Державного Прапора України. *Календар знаменних і пам'ятних дат*. 2005. 3-й кв. С. 68 – 76.
6. Сележан Й. До питання про українську символіку. *Основи національного виховання : хрестоматія*. Чернівці, 2006. С. 21 – 48.
7. Чебоненко Г. М. Герб, прапор, гімн – державні символи України. *Розкажіть онуку*. 2006. № 11/12. Червень. С. 8 – 9.
8. Українська символіка: народознавчий аспект. Хрестоматія : навчальний посібник для студ. вищих навч. закладів / О. А. Біда та ін. Умань : УДПУ, 2008. 224 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
назва факультету / інституту....

назва кафедра...

Контрольна робота

Дисципліна _____

Тема _____

Перевірив (ла):

ПІБ (викладача) _____
вчений ступінь, звання _____
оцінка, підпис _____

Виконав (ла):

ПІБ студента (ки) _____
навчальна група _____
спеціальність _____

Івано-Франківськ – 20__

Зразок оформлення плану

ПЛАН

ВСТУП.....	3
1. Виникнення українського козацтва: причини, джерела, час і територія його формування	4
2. Організація реєстрового козацтва	7
3. Українське козацтво як історичний феномен.....	9
4. Військово-політична організація Запорозької Січі.....	11
ВИСНОВКИ.....	13
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	15

Для нотаток

Для нотаток

Навчальне видання

НАДІЯ КІНДРАЧУК

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЩОДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

ТА ЇХ ТЕМАТИКА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

227 «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ»

В авторській редакції
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 3,72
Наклад 100 прим.
Зам. № 005/09/23

**ВИДАВНИЦТВО
“НАІР”**

Івано-Франківськ, вул. Височана, 18,
тел. (034) 250-57-82, (050) 433-67-93
email: fedorynrr@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції №4191 від 12.11.2011р.